

Het Groot Uitgaans Onderzoek (HGUO) 2020-plus:
Vervolgonderzoek naar de effecten van de coronacrisis
op uitgaansgedrag en middelengebruik

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) in samenwerking met het VGHE team (10)(2e)
 (10)(2e)

Aanleiding

De coronacrisis en de lock-down in Nederland medio maart 2020, hebben het uitgaansleven (tijdelijk) stilgelegd en het middelengebruik beïnvloed. Het uitgaanslandschap is veranderd. De berichten in de media lopen uiteen van jongeren die “drugsvakanties” nemen, snuiven op illegale huisfeestjes met livestream DJ tot echtparen die stiekem als de kinderen slapen gaan trippen met de psychedelica. De drugsmarkten zouden opdrogen maar tegelijk neemt de politie meer dan voorheen grote hoeveelheden cocaïne in beslag en registreert het EMCDDA een levendige online handel in cannabis.

In de afgelopen maanden zijn verschillende surveys uitgevoerd die een tipje van de sluier hebben opgelicht, althans wat betreft ontwikkelingen in het middelengebruik in de periode tussen de lock-down medio maart en 1 juni, toen de maatregelen weer werden versoepeld.

Een hiervan, specifiek gericht op uitgaande jongvolwassenen, is het grootschalige ‘Groot Uitgaansonderzoek 2020, waarvan de dataverzameling voor derde meting (na 2013 en 2016) stond gepland van 1 april -27 april 2020. Vanwege de coronacrisis is de vragenlijst op de valreep opnieuw geprogrammeerd en is een blok met ‘coronavragen’ toegevoegd. Ook is de periode van dataverzameling uitgesteld om de invloed van de crisis te kunnen meten, 6 tot 9 weken na invoering van de lockdown maatregelen.

Een paar algemene bevindingen (HGUO 2020-Corona):

- De effecten van de crisis verschillen per middel en persoon/gebruiker
- Toename van gebruik komt relatief vaak voor onder gebruikers van alcohol, tabak, cannabis; en veranderingen zijn het meest evident onder degenen die al regelmatig gebruikten
- Er zijn relatief méér mensen die minder of ‘even’ niet gebruiken voor context-gebonden middelen (uitgaans setting), zoals ecstasy, amfetamine en cocaïne, dan voor middelen die ook ‘thuis’ en elders gebruikt worden (cannabis, tabak en alcohol)
- Verveling is de meest genoemde reden voor meer/vaker gebruiken. Geen feestjes en minder zien van vrienden zijn redenen om minder te gebruiken. Echter: ook mogelijk een meer ‘kwetsbare’ groep (eenzaamheid, stress, mentale problemen weg drinken/blowen/slikken)
- Signalen voor meer interesse in psychedelica (in bepaalde groepen).
- Van een algemene drugsvakantie lijkt geen sprake; het aandeel dat evenveel gebruikt of meer is gaan gebruiken overtreft het aandeel gebruikers dat minder is gaan gebruiken.

Er zijn geen gegevens openbaar over de periode vanaf 1 juni, toen de maatregelen werden versoepeld en de horeca onder voorwaarden weer open ging. Clubs en discotheken zijn tot 1 september in elk geval nog gesloten en voor grootschalige festivals is nog niet bekend wanneer deze weer zijn toegestaan. Vanuit het oogpunt van preventie is het relevant om te volgen hoe het middelengebruik onder (pre-corona) uitgaanders zich ontwikkelt, hoe het nieuwe uitgaansleven er uit ziet en welke alternatieven er zijn. Hoe bereiken we onze doelgroep en is een aanpassing van het preventie aanbod nodig? Wordt er (meer) thuis gebruikt, op illegale feestjes, op de camping, in bossen, strand, keten? Hoe gaan gebruikers om met de risico's, nemen zij ‘harm reduction’ maatregelen, en wat als het mis gaat? De Monitor Drugsincidenten

registreert vergeleken met voorgaande jaren maar weinig incidenten, maar onduidelijk is of dat duidt op een daling in het gebruik en risico-gedrag of dat zij onder de radar blijven. Een EHBO post op een feest is niet voor niks verplicht. Als mensen in dezelfde gebruikspatronen vervallen op locaties zonder 'achterwacht' is het niet ondenkbaar dat er slachtoffers vallen. En hoe zit het met de beschikbaarheid van drugs, nadat wellicht de voorraden (precursors) zijn geslonken? Deze vragen willen wij in een vervolgmeting van HGUO2020 beantwoorden.

We gaan uit van 1 vervolgmeting in oktober, waarbij we ook de periode na de versoepeling van de maatregelen op 1 juni (en deels 1 september) in beeld krijgen. We kunnen dan tevens vragen naar geanticipeerd gedrag, vooruitblikkend op de maanden er na, al zal dat slechts indicatief zijn. Daarom adviseren wij om begin januari 2021 een nieuwe meting te doen, om de periode in december (typisch een uitgaansperiode) te onderzoeken. Dat kan dan relatief eenvoudig omdat er reeds veel is voorbereid vanuit de follow-up in oktober. Vanwege de termijn van de aangevraagde subsidie (31 december 2020) zijn deze activiteiten niet in het huidige voorstel opgenomen.

Opzet

Het onderhavige projectvoorstel omvat twee onderdelen:

- Een *kwantitatieve survey* onder uitgaanders, waarbij een deel van de respondenten van de HGUO2020 baseline worden herbenaderd, én nieuwe respondenten worden geworven.
- Een *kwantitatief* deel onder sleutelfiguren en stakeholders die zicht hebben op het (nieuwe) uitgaansleven (uit te voeren door het VGHE team, (10)(2e) (10)(2e))

Ad a. In HGUO 2020 heeft tussen 30 en 40 procent van de 4460 respondenten aangegeven herbenaderd te mogen worden. Uitgaande van een respons van max 50% van deze groep zullen circa 600-900 mensen hieraan deelnemen. Dat betekent dat de resultaten indicatief zijn, maar niettemin zeer waardevol om transitie in gebruik in kaart te brengen. Om een betrouwbaar beeld te verkrijgen van de nieuwe (uitgaans) situatie zullen aanvullend nieuwe respondenten worden geworven (replenishment). De dataverzameling is beoogd in oktober.

Ad b. Om beter zicht te krijgen op alternatieve locaties van gebruik en uitgaan zullen verspreid over het land een 20 stakeholders en sleutelfiguren, die zicht hebben op het (alternatieve) uitgaansleven, worden benaderd voor een interview. Van belang zijn hun observaties én ideeën over de toekomst en preventie. Het kan hierbij gaan om party-organisatoren, boa's, jeugdwerkers, Unity medewerkers, etc. Deze groep kan tevens een klankbord voor VGHE in de toekomst zijn (panel). Een expert meeting (denktank) zal in december worden georganiseerd om aanbevelingen op het terrein van uitgaan en middelengebruik in relatie tot corona te bespreken.

Thema's en onderzoeksvragen:

1. Ontwikkelingen in drugs en ander middelengebruik:

- Hoe heeft het gebruik zich ontwikkeld sinds de invoering van de maatregelen: longitudinaal en retrospectief. Zijn hierin verschillende fasen onderscheiden (medio maart- 1 juni en 1 juni 1 oktober ?)
- Specifiek longitudinaal:
 - Onder degenen die aangaven (bepaalde middelen) meer te zijn gaan gebruiken 6-9 weken na de lockdown: is de toename 'bestendig' of weer gewijzigd?
 - Onder degenen die een pauze hebben gehouden of hebben geminderd: was dit tijdelijk, of weer 'genormaliseerd' qua patroon (frequentie, hoeveelheid)?

- Zien we verschillen tussen middelen?

2. Locaties van gebruik:

- Onder de gebruikers: waar hebben de deelnemers in de periode van medio maart – 1 juni alcohol en drugs gebruikt, en hoe was dat in de periode vanaf 1 juni – 1 september?
- Zijn er 'alternatieve' feest- of gebruikslocaties? Hoe, wat, waar?
- Als er komende maanden geen feesten worden georganiseerd (maar clubs open zijn), hoe reageren uitgaanders daar dan op (geanticipeerd middelengebruik, uitgaan en alternatieve tijdsbesteding)?
- En hoe zien de stakeholders en sleutelfiguren uit het uitgaansleven (of toezicht) de afgelopen en komende maanden? Kleine legale initiatieven of illegaal? Waar dan? In de Randstad of juist erbuiten?

3. Gezondheidsincidenten

- Hebben gebruikers in de periode tussen de lockdown en 'nu' gezondheidsincidenten ervaren (of in hun nabije omgeving, vrienden)
- Zo ja, met welke middelen en waar?
- Is hier (medische) hulp voor ingeroepen?

4. Ontwikkelingen op de drugsmarkten

- Zijn er veranderingen in de wijze waarop gebruikers aan drugs komen, en zijn deze nog even gemakkelijk beschikbaar? En zien we een verandering in de prijs? (NB: kan ook deels uit Dims komen).

Kostenraming

De totale kosten voor dit project bedragen € (10)(2b) (ex btw).

In dit bedrag zijn tevens 15 dagen WMB (€ (10)(2b)) opgenomen als meerkosten die reeds besteed zijn aan de extra coronavragen van het HGUO2020, met name het opnieuw programmeren van de vragenlijst, en aanvullende extra analyses (en Fact Sheet, is in de maak).